ଶ୍ରୀ ମାଧବ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବୈକୁଣ୍ଠ

ବନାମ

1961
ଏପ୍ରିଲ 12

ମହିଶୂର ରାଜ୍ୟ

(ବି. ପି. ସିହ୍ନା, ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ, ଏସ୍. କେ. ଦାସ, ଏ. କେ. ସରକାର,

ଏନ୍. ରାଜଗୋପାଳ ଆୟଙ୍ଗର ଏବଂ

ଜେ. ଆର୍. ମୁଧୋଲକର, ନ୍ୟାୟାଧୀଶବୃନ୍ଦ)

ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ- ମୂଳ ପାହ୍ୟାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ- ଯଦି ଏବଂ କେତେବେଳେ ଦଣ୍ଡ ବିଧାନ- ପରୀକ୍ଷଣ- ବକେୟା ବେତନ ଅସୁଲ କରିବା- ସୀମା- ଭାରତ ସରକାର ଅଧିନିୟମ 1935 (26 Geo. 5, ch. 2), ଧାରା 240 (3)- ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନ, ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (2)- ଭାରତୀୟ ସୀମା ଅଧିନିୟମ 1908 (9/1908), ଅନୁଚ୍ଛେଦ 102 ।

ଆବେଦନକାରୀ, ଯିଏ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ମାମଲାତଦାର ପଦବୀରେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଉପ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ ଥିଲେ, ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଥିଲା ଯେ ସେ 51 ମାଇଲ ପରିବର୍ତ୍ତେ 59 ମାଇଲ ପାଇଁ ଭୁଲ ଭାବରେ ଯାତ୍ରା ଭତ୍ତା ଆଦାୟ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏକ ବିଭାଗୀୟ ଅନୁସନ୍ଧାନର ଫଳସ୍ୱରୂପ, ତିନି ବର୍ଷ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ମୂଳ ପାହ୍ୟାକୁ ଫେରିଥିଲେ ଏବଂ ସେ ଆଦାୟ କରିଥିବା ଅତିରିକ୍ତ ରାଶିକୁ ଫେରସ୍ତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ସେ ସରକାରଙ୍କୁ ଏକ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ ଯାହା କୌଣସି ଲାଭ ନଥିଲା, ଯଦିଓ ଆକାଉଣ୍ଟାଣ୍ଟ ଜେନେରାଲଙ୍କ ମତ ଥିଲା ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ଅତ୍ୟଧିକ ରାଶି ଅଦାୟ କରିନାହାଁନ୍ତି ଏବଂ କୌଣସି ଠକେଇ କରିନାହାଁନ୍ତି । ଶେଷରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଚୟନ ପାହ୍ୟାକୁ ପଦୋନ୍ନତି ଦିଆଯାଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କ୍ରମ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ରହିଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଚୟନ ପାହ୍ୟାରେ ତାଙ୍କ ପଦବୀକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲା । ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିବା ପରେ, ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଆଦେଶକୁ ଅସିଦ୍ଧ ଘୋଷଣା କରିବା ପାଇଁ ସେ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଦୟାର କରିଥିଲେ, ଏବଂ ଦରମା, ଭତ୍ତା ଇତ୍ୟାଦି ବକେୟା, ସୁଧ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ ସୁଧ ବାବଦକୁ 12, 516 ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ପାଇଁ ଦାବି କରାଯାଇଥିଲା । ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଭାରତ ସରକାର ଅଧିନିୟମ 1935 ର ଧାରା 240 (3)ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର କୌଣସି ଅନୁପାଳନ କରାଯାଇନାହିଁ, ଏହି ଘୋଷଣାନାମାକୁ ମଞ୍ଜୁରି ପ୍ରଦାନ

କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଦାବି କରାଯାଇଥିବା ବକେୟା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ । ବାଦୀ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ଏକ ପ୍ରତିଆପତ୍ତି ଦାଖଲ କରିଥିଲା ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରି ପ୍ରତିଆପତ୍ତିକୁ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ, ଏବଂ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇଥିଲେ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଆଦେଶ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଅଧିନିୟମ 1935 ର ଧାରା 240 (3) ର ଅର୍ଥ ଆଧାରରେ ଏକ ଦଣ୍ଡ ନୁହେଁ ।

କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ, ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଲାଲ ଧିଙ୍ଗ୍ରାଙ୍କ ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଦଣ୍ଡର ଦୁଇଟି ପରୀକ୍ଷଣ, ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା ଯଥା, (1) ସେବକଙ୍କର ପଦବୀ ଉପରେ ଅଧିକାର ଅଛି କି ନାହିଁ କିମ୍ବା (2) ସେଥିରେ ନିର୍ଣ୍ଣିତ ଆଦେଶର ମନ୍ଦ ପରିଣାମ ଦ୍ୱାରା ସେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଛନ୍ତି କି ନାହିଁ, ଦ୍ୱିତୀୟଟି ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଲାଗୁ ହୋଇଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀ ଉଚ୍ଚତର ପଦବୀରେ ରହିବାର ହକଦାର ଥାଇପାରନ୍ତି କିମ୍ବା ନ ଥାଇପାରନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଆଦେଶର ଫଳସ୍ୱରୂପ ତାଙ୍କୁ ମନ୍ଦ ପରିଣାମ ଭୋଗିବାକୁ ପଡିଥିଲା ।

ତେବେ, ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଆଦେଶ ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ, କେବଳ ଉଚ୍ଚ ପାରିଶ୍ରମିକରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବା ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିପାରିଲା ନାହିଁ, ଯେଉଁଥିରେ ମୂଳ ବେତନର ବ୍ୟାଜ୍ୟାପ୍ତି ଏବଂ ବରିଷ୍ଠତା ହରାଇବା ଭଳି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ବିଷୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ସାନି ମାମଲାରେ, ତିନି ବର୍ଷ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ମୂଳ ପଦବୀକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା, ଆବେଦନକାରୀ ବରିଷ୍ଠତା ଏବଂ ପଦୋନ୍ନତି ହରାଇଥିଲେ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ବିଳମ୍ବିତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଏହି ଅନର୍ଥକ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ପ୍ରତିହତ କରିପାରିଲା ନାହିଁ ।

ଯେହେତୁ ଭାରତ ସରକାର ଅଧିନିୟମ 1935 ର ଧାରା 240 (3), ଯାହା ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (2) ସହିତ ମେଳ ଖାଉଛି, ତାହାର ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପ୍ରାବଧାନ ଗୁଡିକର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ପାଳନ କରାଯାଇ ନଥିଲା, ତେଣୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଆଦେଶ ଅସିଦ୍ଧ ବୋଲି ଧରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଲାଲ ଧିଙ୍ଗ୍ରା ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ, [1958] ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 826, ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା । ବକେୟା ବେତନ ଦାବି କରିବା ବିଷୟ, ଭାରତୀୟ ସୀମା ଅଧିନିୟମ ର ଅନୁଚ୍ଛେଦ

1961
ଶ୍ରୀ ମାଧବ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବୈକୁଣ୍ଠ
ବନାମ
ମହିଶୂର ରାଜ୍ୟ
ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ସିହ୍ନା

102 ଦ୍ଵାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥିଲା, ତେଣୁ ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କ ଅବସର ନେବା ପୂର୍ବରୁ 3 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଯାହା ବାକି ଥିଲା ତାହାଠାରୁ ଅଧିକ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ନଥିଲେ ।

ଏହାପରେ *ପଞ୍ଜାବ ପ୍ରଦେଶ ବନାମ ପଣ୍ଡିତ ତାରାଚାନ୍ଦ,* [1947] ଏଫ୍. ସି. ଆର୍. 89 ମାମଲା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା : ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 84/1960 ।

ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 138/1956 ରେ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଜୁଲାଇ 26, 1956 ର ରାୟ ଏବଂ ଡିକ୍ରୀରୁ ଏହି ଆବେଦନ ।

ଆବେଦନକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ।

ବି. ଆର୍. ଏଲ୍. ଆୟେଙ୍ଗର ଏବଂ ଡି. ଗୁପ୍ତା, ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ତରଫରୁ ।

1961 ଏପ୍ରିଲ,12ରେ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା

ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ସିହ୍ନା

ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ସିହ୍ନାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା :- ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନ୍ୟାୟପୀଠଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ଯୋଗ୍ୟତା ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଉପରେ ଏହି ଆବେଦନରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପାଇଁ ପ୍ରେରିତ ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଯେ ଏକ ଉଚ୍ଚ ପଦବୀରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ପଦଧିକାରୀ ଯାହାଙ୍କୁ ମନ୍ଦ ଆଚରଣ ପାଇଁ ଏକ ବିଭାଗୀୟ ତଦନ୍ତଦ୍ଵାରା ପ୍ରତିକୂଳ ଅନୁସନ୍ଧାନର ଫଳସ୍ୱରୂପ ତାଙ୍କ ମୂଳ ପଦବୀକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଛି ତାଙ୍କୁ ଭାରତ ସରକାର ଅଧିନିୟମ 1935 ର ଧାରା 240 (3) ର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ପଦବୀରେ ହ୍ରାସ କରାଯାଇଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । ବରିଷ୍ଠ ବିଭାଗୀୟ ବିଦ୍ୱାନ ଦେୱାନୀ ବିଚାରପତି, , ତାଙ୍କ ରାୟ ଏବଂ ଡିକ୍ରି ଦ୍ଵାରା ଅକ୍ଟୋବର 31,1955 ରେ ରାୟ ନିର୍ଣ୍ଣିତ କରି ଏହା ସେହି ଆଧାରରେ ଅନୁପାଳିତ ହୋଇଥିଲା ବୋଲି କହିଥିଲେ । ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ସେହି ନିର୍ଣ୍ଣୟର ପ୍ରଥମ ଆବେଦନ ଉପରେ, ଜୁଲାଇ 26,1956 ରେ ଏହାର ରାୟ ଏବଂ ଡିକ୍ରି ଦ୍ଵାରା, ଏହାର ବିପରୀତ ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ।

ଏହି ଆବେଦନର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପାଇଁ ଏହି ମାମଲାର ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟଗୁଡିକୁ ନିମ୍ନମତେ ଦର୍ଶା ଯାଇପାରେ । ଆବେଦନକାରୀ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ମାମଲାତଦାର ପଦବୀରେ ରହିଥିଲେ ଏବଂ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ କ୍ଷମତାରେ ସେ ଜିଲ୍ଲା ଯୋଗାଣ ଅଧିକାରୀ ଭାବେ

କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ସରକାରୀ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନିର୍ବାହ କରିବା କରିବା ପାଇଁ ଗସ୍ତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ସେ ଏକ ମୋଟର କାର ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଯାତ୍ରା ଭତ୍ତା ବିଲ୍ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଏହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା ଯେ ସେ 59 ମାଇଲ ଯାତ୍ରା ଭତ୍ତା ଆଦାୟ କରିଥିଲେ, ଯେତେବେଳେ କି ସଠିକ ଦୂରତା ମାତ୍ର 51 ମାଇଲ ଥିଲା । ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏକ ବିଭାଗୀୟ ତଦନ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହାର ଫଳସ୍ୱରୂପ ତାଙ୍କୁ ସରକାରଙ୍କ ଅଗଷ୍ଟ 11,1948 (ex 35) ର ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ମାମଲାତଦାର ଭାବରେ ତାଙ୍କ ମୂଳ ପଦବୀକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହାର ପ୍ରଭାବ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଥିଲା :

"ସତର୍କତାର ସହ ବିଚାର କରିବା ପରେ ସରକାର ଆପଣଙ୍କୁ ତିନି ବର୍ଷ ପାଇଁ ମାମଲାତଦାର ପଦକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଆହୁରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଆପଣ ତିନୋଟି ଯାତ୍ରା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଅତିରିକ୍ତ ରାଶିକୁ ଫେରସ୍ତ କରିବା ଉଚିତ୍" ।

ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମିଳିଥିବା ତଥ୍ୟର ସଠିକତାକୁ ଆପତ୍ତି କରି ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଆଦେଶର ପୁନର୍ବିଚାର ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ସରକାରଙ୍କ ନିକଟରେ ଅନେକ ନିବେଦନ ପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରଥିଲେ କିନ୍ତୁ କିଛି ପ୍ରଭାବ ପଡି ନଥିଲା , ଶେଷରେ ଆକାଉଣ୍ଟାଣ୍ଟ ଜେନେରାଲ ତାଙ୍କ ମତ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ଅଧିକ ଦେୟ ନେଇ ନାହାଁନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଥିବା ଯାତ୍ରା ଭତ୍ତା ବିଲ୍‌ରେ କୌଣସି ଜାଲିଆତି ହୋଇନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଶେଷରେ, ମାର୍ଚ୍ଚ 26,1951 (ex 61) ରେ ଏକ ଅଧିସୂଚନା ଦ୍ୱାରା, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଅଗଷ୍ଟ 1,1950 ରୁ ଚୟନ ପାହ୍ୟାକୁ ପଦୋନ୍ନତି ଦିଆଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ତଥାପି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଆଦେଶ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ରହିଥିଲା ଏବଂ ଚୟନ ପାହ୍ୟାରେ ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିବା ପରି ପ୍ରତୀୟମାନ ହୁଏ । ଶେଷରେ, ଆବେଦନକାରୀ ନଭେମ୍ବର 28, 1953ରେ ଚାକିରିରୁ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ସେ ଅଗଷ୍ଟ 2,1954 ରେ ବମ୍ବେ ରାଜ୍ୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ଘୋଷଣା ଦାଖଲ କରିବାକୁ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ ନିବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ସରକାରଙ୍କର ଅଗଷ୍ଟ 11,1948 ର ଆଦେଶକୁ ଅବୈଧ, ଅକାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ, ଭୁଲ, ବେଆଇନ, କ୍ଷମତାତୀତ ଏବଂ ଅସିଦ୍ଧ ଘୋଷଣା କରାଯାଉ ଏବଂ ତାଙ୍କର ବକେୟା ଦରମା, ଭତ୍ତା, ଇତ୍ୟାଦି ବାବଦକୁ ସୁଧ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ ସୁଧ ସହିତ ୧୨,୮୬୬ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରାଯାଉ । ବେଲଗାମର ବରିଷ୍ଠ ବିଦ୍ୱାନ ବିଚାର ବିଭାଗୀୟ ଦେୱାନୀ ବିଚାରପତି ଏହି ଉପସଂହାର ପହଞ୍ଚିଲେ ଯେ ବାଦୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ନିର୍ଣ୍ଣିତଥିବା ତଦନ୍ତର

1961
ଶ୍ରୀ ମାଧବ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବୈକୁଣ୍ଠ
ବନାମ
ମହିଶୂର ରାଜ୍ୟ
ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ସିହ୍ନା

ପ୍ରଥମ ଭାଗ କୌଣସି ତ୍ରୁଟିରୁ ମୁକ୍ତ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସେହି ଅନୁସନ୍ଧାନର ଫଳସ୍ୱରୂପ ତାଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଦଣ୍ଡ ବିରୋଧରେ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା, ଯେତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କୁ କୌଣସି କାରଣ ଦର୍ଶାଅ ନୋଟିସ୍ ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ କିମ୍ବା ତଦନ୍ତ ରିପୋର୍ଟର ଏକ ନକଲ ଯାହା ଆଧାରରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଇଥିଲା ତାହା ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇନଥିଲା । ତେଣୁ, ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅନୁଯାୟୀ, ଭାରତ ସରକାର ଅଧିନିୟମ 1935 ର ଧାରା 240 (3) ର ଆବଶ୍ୟକୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗୁଡିକର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁପାଳନ କରାଯାଇନାହିଁ । ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହା ମଧ୍ୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଅନୁସନ୍ଧାନର ଫଳସ୍ୱରୂପ ବାଦୀଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଆଦେଶ ଦଣ୍ଡ ସ୍ ଭାବେ ଲାଗୁ ହୋଇଥିଲା । ତେଣୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଯେ ତାଙ୍କୁ ମୂଳ ପାହ୍ୟାକୁ ଫେରାଇ ଆଣିବା ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ହୋଇଥିବା ଉପରୋକ୍ତ ଆଦେଶ ଅସିଦ୍ଧ ଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ସେହି ଘୋଷଣା ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାବି କରାଯାଇଥିବା ବକେୟା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମକଦ୍ଦମାକୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ସହିତ ଚୁକ୍ତିରେ ଖିଲାପ ଆଧାରରେ ନୁହେଁ ବରଂ ଏହା ଆଇନ ବିରୁଦ୍ଧ ପାଇଁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ । ବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବକେୟା ବାବଦରେ ତାଙ୍କ ଦାବିକୁ ଖାରଜ କରିବା ବିଷୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା, ଏବଂ ରାୟ ଓ ଆଦେଶର ସେହି ଅଂଶ ବିପକ୍ଷରେ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା ବାଦୀଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଘୋଷଣାପତ୍ର ଜାରି କରିଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବାଦୀଙ୍କ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଘୋଷଣା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପ୍ରତିଆପତ୍ତିକୁ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଆବେଦନ ଏବଂ ପ୍ରତିଆପତ୍ତିର ଖର୍ଚ୍ଚ ବାବଦରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ଦେଇନାହାନ୍ତି । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଆଦେଶକୁ କାୟମ ରଖିଥିଲେ, ଏପରିକି ଏହା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ବିଭାଗୀୟ ତଦନ୍ତର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ଏକ ଦଣ୍ଡ ବୋଲି ବିବେଚନା କରି ମଧ୍ୟ, ଭାରତ ସରକାର ଅଧିନିୟମ 1935ର ଧାରା 240 (3) ର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଦଣ୍ଡ ନୁହେଁ ବୋଲି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇଥିଲେ । ଏଥିରେ ଏହା ମଧ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣିତ ଯେ "ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଆଦେଶ " କୌଣସି ଦଣ୍ଡ ନୁହେଁ ।

ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ, ଆବେଦନକାରୀ, ଯିଏ ନିଜର ମାମଲାକୁ ସାମର୍ଥ୍ୟ ସହିତ ଯୁକ୍ତି କରିଛନ୍ତି, ଏବଂ ଆମ ମତରେ ସଠିକ୍ ଅନୁରୋଧ କରିଛନ୍ତି, ଯେ ତାଙ୍କ ମାମଲା *ପରଶୋତମ ଲାଲ ଧିଙ୍ଗ୍ରା ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ* (1) ରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ସେହି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା:-"*ସେହିପରି ପଦବୀରେ ହ୍ରାସ ଦଣ୍ଡ ମାଧ୍ୟମରେ* ହୋଇପାରେ କିମ୍ବା ଏହା ଏକ ଅସମ୍ଭବତାର ମାମଲା ହୋଇପାରେ ।

ଯଦି ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପାହ୍ୟାର ଅଧିକାର ରହିଛି, ତେବେ ସେହି ପାହ୍ୟାର ହ୍ରାସ ହିଁ ଦଣ୍ଡ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ, କାରଣ ସେତେବେଳେ ସେ ସେହି ପାହ୍ୟାର ପାରିଶ୍ରମିକ ଏବଂ ବିଶେଷାଧିକାର ହରାଇବେ । ଯଦି, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଦବୀ ଉପରେ ତାଙ୍କର କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ, ତେବେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଉଚ୍ଚ ପଦବୀରୁ ତାଙ୍କ ମୂଳ ନିମ୍ନ ପାହ୍ୟାକୁ ତାଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ସାଧାରଣତଃ ଏକ ଦଣ୍ଡ ହେବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କେବଳ ଏହି ସତ୍ୟ ଯେ ଚାକିରିଆଙ୍କର ଏହି ପଦବୀ କିମ୍ବା ପଦବୀର କୌଣସି ଉପାଧି ନାହିଁ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ପାଖରେ, ଚୁକ୍ତିନାମା ଦ୍ୱାରା, ସ୍ପଷ୍ଟ କିମ୍ବା ନିହିତ, କିମ୍ବା ନିୟମାବଳି ଅନୁଯାୟୀ, ତାଙ୍କୁ ଏକ ନିମ୍ନ ପଦବୀକୁ ହ୍ରାସ କରିବାର ଅଧିକାର ଅଛି, ଏହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ଜଣେ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ଏକ ପଦବୀ କିମ୍ବା ପାହ୍ୟାକୁ ହ୍ରାସ କରିବାର ଆଦେଶ କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଦଣ୍ଡ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏପରି ମାମଲାରେ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ, ଦଣ୍ଡ ମାଧ୍ୟମରେ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ ତାହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରକୃତ ପରୀକ୍ଷଣ କରିବାର ବିଷୟ, ଯେ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଆଦେଶ କୌଣସି ଦଣ୍ଡନୀୟ ପରିଣାମ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ କି ନାହିଁ ଜାଣିବା ଆବଶ୍ୟକ । ତେଣୁ ଯଦି ଏହି ଆଦେଶ ତାଙ୍କ ଦରମା କିମ୍ବା ଭତ୍ତା ହରାଇବା କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ମୂଳ ପଦବୀରେ ତାଙ୍କର ବରିଷ୍ଠତା ହରାଇବା କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତର ପଦୋନ୍ନତି ସମ୍ଭାବନାକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥାଏ, ତେବେ ସେହି ପରିସ୍ଥିତି ସୂଚିତ କରିପାରେ ଯେ ଯଦିଓ ସରକାର ନିଯୁକ୍ତି ଚୁକ୍ତିର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ କିମ୍ବା ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ନିମ୍ନ ପାହ୍ୟାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ କିମ୍ବା କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ବରଖାସ୍ତ କରିବାକୁ ନିଜ ଅଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ, ବାସ୍ତବରେ ସରକାର ଦଣ୍ଡ ଆକାରରେ ନିଯୁକ୍ତିକୁ ସମାପ୍ତ କରିଛନ୍ତି । "ସମାପ୍ତ" କିମ୍ବା "କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ତର" ଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ନୁହେଁ । ଏପରି ଅସମ୍ଭବ ଭିବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟବହାର କରିବା ବଦଳରେ, ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ଉପରୋକ୍ତ ଦୁଇଟି ପରୀକ୍ଷଣର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ପଡିବ, ଯଥା, (1) ଚାକିରିଆଙ୍କର ପଦବୀ କିମ୍ବା ପଦବୀ ଉପରେ ଅଧିକାର ଅଛି କି ନାହିଁ କିମ୍ବା (2) ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ମନ୍ଦ ପରିଣାମ ଦ୍ୱାରା ସେ ପ୍ରତିକୂଳ ଭାବେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଛନ୍ତି କି? ଯଦି ମାମଲାଟି ଦୁଇଟି ପରୀକ୍ଷା ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରେ, ତେବେ ଏହା ବିଚାର କରାଯିବା ଉଚିତ ଯେ ଚାକିରିଆଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡିତ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ତାଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତିକୁ ଚାକିରିରୁ ବରଖାସ୍ତ କିମ୍ବା ଅପସାରଣ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଉଚିତ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ମୂଳ ପାହ୍ୟାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନକୁ ପଦରେ ହ୍ରାସ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଯଦି ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ନିୟମାବଳି ଏବଂ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 ର ଆବଶ୍ୟକୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା

1961
ଶ୍ରୀ ମାଧବ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବୈକୁଣ୍ଠ
ବନାମ
ମହିଶୂର ରାଜ୍ୟ
ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ସିହ୍ନା

ଗୁଡିକର ପାଳନ କରାଯାଇନାହିଁ, ତେବେ ଚାକିରିର ସମାପ୍ତି କିମ୍ବା ପଦରେ ହ୍ରାସ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଭୁଲ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଥିଲା ଏବଂ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସାମ୍ବିଧାନିକ ଅଧିକାରର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ହୋଇଛି ବୋଲି ଧରାଯିବ ।

ସେ ଯଥାର୍ଥ ଭାବେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ସେ ଜଣେ ଉପଜିଲ୍ଲାପାଳ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ ଜାରି ରଖିଥାନ୍ତେ, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା 1948 ଅଗଷ୍ଟ 11 ତାରିଖର ସରକାରୀ ଆଦେଶ ଏବଂ କରାଯାଇଥିବା ତଦନ୍ତ କାରଣରୁ ଏହା ହୋଇପାରି ନଥିଲା, ଏବଂ ତାଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଆଧାର କିମ୍ବା ପ୍ରଶାସନିକ ସୁବିଧା ପାଇଁ ହୋଇନଥିଲା । ସର୍ତ୍ତ ଅନୁଯାୟୀ, ଏହି ଆଦେଶ ତାଙ୍କୁ ତିନି ବର୍ଷ ପାଇଁ ପଛକୁ ନେଇଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ତାଙ୍କର ପୂର୍ବ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତର ବେତନ, ସରକାରଙ୍କ ଉପରୋକ୍ତ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିକୂଳ ଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲା । ସାଧାରଣତଃ, ସେ ପଦବୀର ସମସ୍ତ ଦରମା ସହିତ ଉପଜିଲ୍ଲାପାଳ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଜାରି ରଖିଥାନ୍ତେ ଏବଂ ଆହୁରି ପଦୋନ୍ନତି ପାଇବାର ହକଦାର ହୋଇଥାନ୍ତେ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରତିକୂଳ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଯୋଗୁଁ ତାଙ୍କ ଚାକିରିରେ ବାଧା ଉପୁଜିଥିଲା, ଯେଉଁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଶେଷରେ ଆକାଉଣ୍ଟାଣ୍ଟ ଜେନେରାଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସତ୍ୟ ତଥ୍ୟର ଭୁଲ ଅବଧାରଣା ଯୋଗୁଁ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ମାର୍ଚ୍ଚ 26,1951 ସରକାରୀ ଆଦେଶର ଫଳସ୍ୱରୂପ ତାଙ୍କୁ ପଦୋନ୍ନତି ଦିଆଯାଇଥିଲା, ଯାହା ଅଗଷ୍ଟ 1,1950 ରୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏହି ପଦୋନ୍ନତି ବର୍ତ୍ତମାନର ଆକ୍ଷେପିତ ମାମଲାର ସରକାରୀ ଆଦେଶର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦୂରେଇ ଦେଇଥିବା ଭୂମିକାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିନଥିଲା । ଏହା ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଯେ 1956 ମସିହା ଜୁଲାଇ ମାସରେ, ଯେତେବେଳେ ଧିଙ୍ଗ୍ରାଙ୍କ ମାମଲାରେ ([1]) ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଅପିଲ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମାମଲାରେ ରାୟ ପ୍ରଦାନ କାରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନଭେମ୍ବର, 1957 ରେ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଦୁଇଟି ପରୀକ୍ଷଣ ମଧ୍ୟରୁ, ଦ୍ୱିତୀୟ ପରୀକ୍ଷା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ, ଯଦିଓ ପ୍ରଥମଟି ନୁହେଁ । ତାଙ୍କର ଏହି ପଦବୀ କିମ୍ବା ପଦବୀରେ ରହିବାର ଅଧିକାର ଥାଇପାରେ କିମ୍ବା ନ ଥାଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ତାଙ୍କୁ ଖରାପ ପରିଣାମର ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ଭୋଗିବାକୁ ପଡିଥିଲା । ସାଧାରଣତଃ, ଯଦି ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଉଚ୍ଚତର ପଦବୀରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ତେବେ ଏହା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ସେହି ଉଚ୍ଚତର ପଦବୀରେ

([1]) [1958] S.C.R. 826, 863-64

ତାଙ୍କର ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକାର ରହିଛି । ସେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଆଧାରରେ ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ମୂଳ ପଦବୀକୁ ଫେରିବାକୁ ପଡ଼ିପାରେ କିମ୍ବା ମନ୍ଦ ଆଚରଣ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତରେ ପ୍ରତିକୂଳ ଅନୁସନ୍ଧାନ ହେତୁ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ପଡିପାରେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଉଚ୍ଚ ପଦବୀରୁ ତାଙ୍କ ମୂଳ ପଦବୀକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ହେବା, ସମ୍ପୃକ୍ତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଉଚ୍ଚତର ପଦବୀର ବେତନରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୁଅନ୍ତି । ଧିଙ୍ଗ୍ରାଙ୍କ ମାମଲାରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ପରୀକ୍ଷଣକୁ (1) ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ଏହା ନିଜେ ଏକ ଆଧାର ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ , ଅର୍ଥାତ୍, ତାଙ୍କ ଉପରେ ଖରାପ ପରିଣାମର ପ୍ରତିକୁଳ ପ୍ରଭାବ ପଡିଛି କି ନାହିଁ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ । ତେଣୁ, ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନର ପରିଣାମସ୍ୱରୂପ କେବଳ ଉଚ୍ଚ ଦରମାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବା ଧିଙ୍ଗରାଙ୍କ ମାମଲାରେ() ଦ୍ୱିତୀୟ ପରୀକ୍ଷଣ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା "ମନ୍ଦ ପ୍ରଭାବ" ହୋଇପାରେ ନାହିଁ; ସେଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥ କେବଳ ଉଚ୍ଚ ପାରିଶ୍ରମିକରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ନହେବା ଉଚିତ । ଏହିପରି ହେବା ଦ୍ୱାରା, ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ସେଗୁଡିକ ମୂଳ ବେତନର ବ୍ୟାଜ୍ୟାପ୍ତି, ବରିଷ୍ଠତାର କ୍ଷତି ଇତ୍ୟାଦି ପରି ବିଷୟକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ସେହି ପରୀକ୍ଷଣକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରି, ଏହା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ କେବଳ ଆବେଦନକାରୀ ତିନି ବର୍ଷ ଧରି ଉପଜିଲାପାଳଙ୍କ ଦରମା ପାଇ ନ ଥିବାରୁ, ତାଙ୍କୁ ଧିଙ୍ଗ୍ରାଙ୍କ ମାମଲାରେ (1) ବିଚାର କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରକାରର ଖରାପ ପରିଣାମ ଭୋଗିବାକୁ ପଡିଥିଲା । ଯଦିଓ ତାଙ୍କୁ ସେବାର ସାଧାରଣ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ ଫେରାଇ ନିଆଯାଇଥାନ୍ତା, ତଥାପି ସମାନ ପରିଣାମ ଘଟିଥାନ୍ତା । ଯଦି ସେ ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚ ପଦବୀରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ, ସେହି ପଦବୀରେ ଥିବା ପାରିଶ୍ରମିକ ହରାଇବା ହିଁ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ କରାଯାଇଥିବା ତଦନ୍ତର ଏକମାତ୍ର ପରିଣାମ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଥିଲା, ତେବେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ର କାରଣ ରହିବ ନାହିଁ। କିନ୍ତୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ 1948 ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ 11 ତାରିଖର (ex . 35) ଆଦେଶର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ , ଆବେଦନକାରୀ, ଜଣେ ମାମଲାତଦାର ଭାବେ ନିଜର ବରିଷ୍ଠତା ହରାଇଥିଲେ, ଯାହା ତାଙ୍କର ମୂଳ ପଦବୀ ଥିଲା । ଏପରି ହେବା ଦ୍ୱାରା, ଏହା କୌଣସି ମନ୍ଦ ପରିଣାମ ବିନା ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନର ଏକ ସରଳ ମାମଲା ନଥିଲା; ଏହା ଏପରି ପରିଣାମ ଥିଲା ଯାହା ଧିଙ୍ଗ୍ରାଙ୍କ ମାମଲାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଦଣ୍ଡର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଆସିବ । ଯଦି ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ତିନି ବର୍ଷର ଅବଧି ପାଇଁ ହୋଇନଥାନ୍ତା, ତେବେ ଏହା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଧିଙ୍ଗ୍ରାଙ୍କ ମାମଲାରେ (1) ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନିୟମର ଅର୍ଥ ଆଧାରରେ ଦଣ୍ଡିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଦାବି କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ତିନି ବର୍ଷ ପାଇଁ ଏକ ମୂଳ ପଦବୀକୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଦଣ୍ଡ ରୁପରେ

1961
ଶ୍ରୀ ମାଧବ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବୈକୁଣ୍ଠ
ବନାମ
ମହିଶୂର ରାଜ୍ୟ
ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ସିହ୍ନା

ନଥିଲା । ଏହି ମାମଲାର ତଥ୍ୟରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଆପିଲକାରୀ ତାଙ୍କ ସେବା ପାହ୍ୟାରେ ଉପରକୁ ଉଠିଥିଲେ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ପଦବୀକୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରଗତିରେ ଏହି ବିଭ୍ରାଟ ପାଇଁ ସମୟକ୍ରମେ ତାଙ୍କୁ ଦିଆଯିବାକୁ ଥିବା ପଦୋନ୍ନତିରୁ ବଞ୍ଚିତ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା ତାଙ୍କୁ କିଛି ସମୟ ପରେ ପ୍ରଦାନ କରଯାଇଥିଲା । ଯେତେବେଳେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅନୁଭବ କରିଥିଲେ ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ତାଙ୍କ ସହିତ ନ୍ୟାୟୋଚିତ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ନାହିଁ ଯାହା ସରକାରଙ୍କ 26 ମାର୍ଚ୍ଚ, 1951 ତାରିଖର ଆଦେଶରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ହେଉଥିଲା, ପରେ ତାଙ୍କୁ 1 ଅଗଷ୍ଟ, 1950 ରୁ ଉଚ୍ଚ ପଦବୀକୁ ପଦୋନ୍ନତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କୁ ମିଳିଥିବା ବିଳମ୍ବିତ ନ୍ୟାୟ ଏହି ମାମଲାରେ ଆରୋପିତ 'ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଆଦେଶ' ର ପତନକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ପୂର୍ବାବସ୍ଥାକୁ ଫେରାଇ ଆଣିପାରିନଥିଲା । ତେଣୁ ଆମ ପାଇଁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଆଦେଶର ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡିତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡ ଦେବା ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ଆଦେଶ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିୟମିତ ନଥିଲା । ଏହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଛି ଯେ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (2) ସହିତ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରଖୁଥିବା ଭାରତ ସରକାର ଅଧିନିୟମ 1935ର ଧାରା 240 (3) ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁପାଳନ କରାଯାଇ ନଥିଲା, ତେଣୁ ଏହା ସାମ୍ବିଧାନିକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଥିଲା । ଏହି ବିଚାରକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏହା ବିଚାର କରାଯିବା ଉଚିତ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏହି ରାୟ ଦେବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ ଯେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଭାରତ ସରକାର ଅଧିନିୟମ 1935 ର ଧାରା 240 (3) ଦ୍ୱାରା ଆଧାରରେ ନିର୍ଣ୍ଣିତଥିବା ଦଣ୍ଡ ନୁହେଁ । ମାମଲାର ଏହି ଭାଗ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆମ ମତ ଏହା କି ଯେ, ବିଚାର କରୁଥିବା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଓଲଟାଇଦେବାକୁ ପଡିବ ଏବଂ ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ମୂଳ ପାହ୍ୟାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଅସିଦ୍ଧ ଥିଲା, ଏବଂ ଏହାକୁ ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ତା 'ପରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ ଯେ ବକେୟା ଦରମା ଏବଂ ମହଙ୍ଗା ଭତ୍ତା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ଦାବି ଆଧାରରେ ସେ କୌଣସି ରିହାତି ପାଇବାକୁ ହକଦାର କି? ସେ ବେତନ ବକେୟା ଭାବେ 10,777 ଟଙ୍କା, ମହଙ୍ଗା ଭତ୍ତାର ବକେୟା ବାବଦକୁ 951 ଟଙ୍କା, ଏବଂ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଦୈନିକ ଭତ୍ତାର ବକେୟା ଭାବେ 688 ଟଙ୍କା ଏବଂ ସୁଧ ବାବଦକୁ 471ଟଙ୍କା, ଏହିପରି ମୋଟ 12, 886 ଟଙ୍କା ଦାବି କରିଛନ୍ତି । ଏହି ଦାବି ଅଗଷ୍ଟ, 1946 ରୁ ନଭେମ୍ବର, 1953 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟାପ୍ତ, ଅର୍ଥାତ୍, ସରକାରୀ ଚାକିରିରୁ ତାଙ୍କର ଅବସର ଗ୍ରହଣ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତର ସୁଧ ମଧ୍ୟ । ମାମଲାର ଏହି ଅଂଶରେ, ଭାରତ ଏବଂ ପାକିସ୍ତାନର ଉଚ୍ଚାୟୁକ୍ତ I. M. L(1)ଙ୍କ ମାମଲା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ବିଦ୍ୱାନ ବିଚାରଣ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ମତ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କର

ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତରେ ମାମଲା ଦ୍ୱାରା ବକେୟା ଦରମା ଆଦାୟ କରିବାର କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ। ସେ *ବିହାର ରାଜ୍ୟ ବନାମ ଅବଦୁଲ ମାଜିଦ୍* (2) ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଏହି ଆଧାରରେ ଅତିକ୍ରମ କରିଥିଲେ ଯେ ସେହି ମାମଲା ଏକ ଚୁକ୍ତିଭିତ୍ତିକ ଏବଂ ଏକ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦାବି ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ କରିଛି । ତତ୍କାଳୀନ ମାମଲାରେ, ସେ ଏହି ଉପସଂହାରରେ ଉପନୀତ ହେଲେ ଯେ ଯେହେତୁ ବାଦୀ ଦାବି କରିଛନ୍ତି ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ନିଆଯାଇଥିବା ଦରମା ଏବଂ ସେ ହକଦାର ଥିବା ଯାହା ତାଙ୍କୁ ଭୁଲ ଆଦେଶ ପାଇଁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇନଥିଲା ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଥିଲା, ଦାବି ମିଳୁଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ, ବାଦୀ କୌଣସି ରିହାତି ପାଇବାକୁ ହକଦାର ନୁହଁନ୍ତି । ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସେ କହିଥିଲେ ଯେ, *ପଞ୍ଜାବ ପ୍ରଦେଶ ବନାମ ପଣ୍ଡିତ ତାରାଚାନ୍ଦ* (3) ମାମଲାରେ ସଂଘୀୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଭାରତୀୟ ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଅଧିନିୟମ (9/1908) ର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 102 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ବିଦ୍ୱାନ ବିଚାରପତି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇଛନ୍ତି ଯେ ସରକାରଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 80 ଅନୁଯାୟୀ ବୈଧାନିକ ବିଜ୍ଞପ୍ତିର ଦୁଇ ମାସର ସମୟସୀମାକୁ ଯୋଡିଲେ, ଦାବିର ସମୟସୀମା 2 ଜୁନ୍ 1951 ରୁ ହେବ । ତେଣୁ ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ଏହି ବିବାଦିତ ଆଦେଶକୁ ଅସିଦ୍ଧ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବାକୁ ଯାଇ, ଅବଶିଷ୍ଟ ଦାବିକୁ ଏହି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସହିତ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ ଯେ ବାଦୀ ମକଦ୍ଦମାର ଖର୍ଚ୍ଚର 3/4 ଭାଗ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରିବେ । ରାଜ୍ୟର ପ୍ରତିଆପତ୍ତିକୁ ଅନୁମତି ଦେବା ପରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ମକଦ୍ଦମାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ଯୁକ୍ତି କରିଥିଲେ ଯେ ବକେୟା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ମକଦ୍ଦମା ସୀମା ଅଧିନିୟମ ର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 102 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ତିନି ବର୍ଷର ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବ ନାହିଁ ଏବଂ ତାରାଚାନ୍ଦଙ୍କ ()ମାମଲାରେ ସଂଘୀୟ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ସଠିକ୍ ନୁହେଁ । ଏକମାତ୍ର ଆଧାର ଯାହା ଉପରେ ଏହି ବିବାଦ ଆଧାରିତ ଥିଲା ତାହା "ଦରମା" ଶବ୍ଦଟି "ମଜୁରୀ" ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇନଥିବା କାରଣରୁ ଥିଲା । ଆମ ମତରେ, ସଂଘୀୟ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଉପରୋକ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ପାଳନ ନକରିବା ପାଇଁ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ କୌଣସି ଭଲ କାରଣ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇନାହିଁ । ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଆବେଦନକୁ ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି, ଅର୍ଥାତ୍, ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଘୋଷଣା ଯେ ଏହି ମାମଲାରେ ସରକାରଙ୍କ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ଅସିଦ୍ଧ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଅସହମତି ପ୍ରକାଶ କରି ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରାଯାଇଛି । ଦରମା ଏବଂ ଭତ୍ତାର ବକେୟା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦାବି କରିବା କେବଳ ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଅନୁମତି ପ୍ରାପ୍ତ,

1961
ଶ୍ରୀ ମାଧବ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବୈକୁଣ୍ଠ
ବନାମ
ମହିଶୂର ରାଜ୍ୟ
ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ସିହ୍ନା

ଜୁନ୍ 2,1951 ରୁ, ସରକାରୀ ସେବାରୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବକେୟା ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ମକଦ୍ଦମା ତାରିଖ ପୂର୍ବରୁ ସୁଧ ପାଇଁ କୌଣସି ଡିକ୍ରି ରହିବ ନାହିଁ , କିନ୍ତୁ ମକଦ୍ଦମା ତାରିଖ ଠାରୁ ଆଦାୟ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଡିକ୍ରି ରାଶି ବାର୍ଷିକ 6 ପ୍ରତିଶତ ସୁଧ ବହନ କରିବ । ଏହି ମାମଲାରେ ଏହି ତଥ୍ୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖାଯାଇଛି ଯେ ଅଭିଯୋଗକାରୀ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରାଶି ଦାବି କରିବା ଅନୁମୋଦିତ ହେଉନାହିଁ, ତେଣୁ ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କ ଖର୍ଚ୍ଚର ତିନି-ଚତୁର୍ଥାଂଶ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବେ ।

ଆବେଦନକୁ ଆଂଶିକ ଭାବେ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର :
ମଦନ ମୋହନ ଭୂୟାଁ
ଅନୁବାଦକ
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।